

Opetus- ja kulttuuri- ministeriö

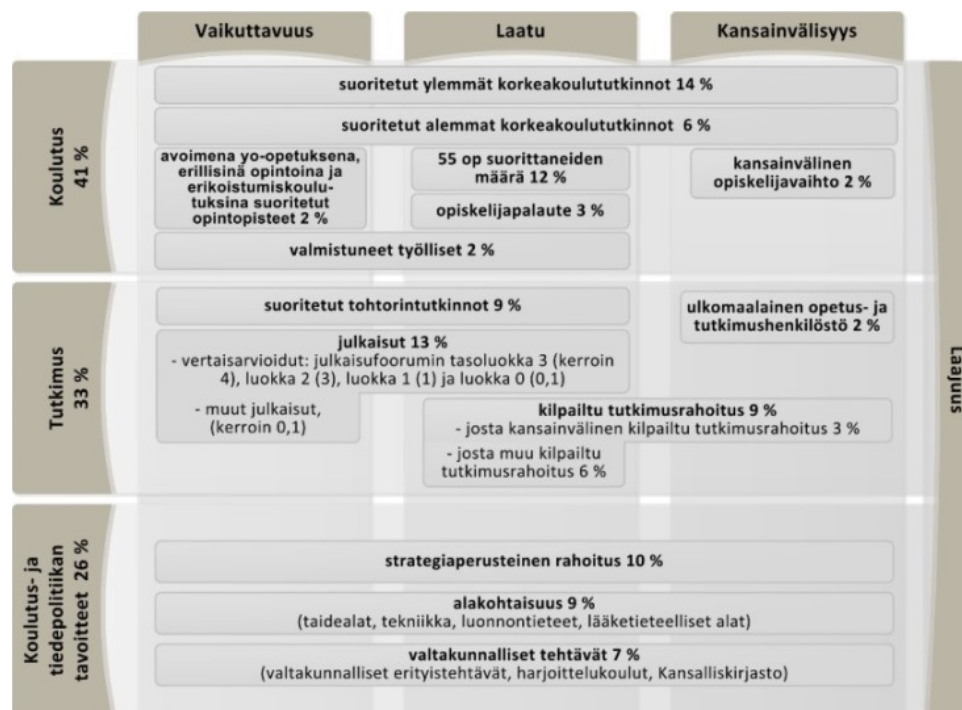
Lausuntopyyntömake: Ehdotus yliopistojen rahoitusmallin tarkistamiseksi vuodesta 2017 alkaen

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 12.11.2014 työryhmän, jonka tavoitteeksi asetettiin laatia ehdotus yliopistojen rahoitusmallin uudistamiseksi siten, että tarvittavat muutokset voidaan ottaa käyttöön kohdennettaessa yliopistokohtaisesti yliopistolain (558/2009) 49§:n mukaista perusrahoitusta vuodesta 2017 alkaen. Työryhmä jätti esityksensä opetus- ja kulttuuriministeriölle 7.12.2015.

Työryhmän ehdotus rahoitusmallin uudistamiseksi vuodesta 2017 alkaen vahvistaa valtakunnallisia korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita sekä yliopistosektorin profiilia suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä. Työryhmän ehdotus perustuu voimassa olevan rahoitusmallin rakenteelle. Rahoitusmallin pääosiot muodostuisivat edelleen koulutuksesta, tutkimuksesta sekä koulutus- ja tiedepoliittikan tavoitteista. Työryhmä ehdottaa muutoksia osioiden välisiin painotuksiin ja indikaattorien laskentaan.

Työryhmämuistio: [Ehdotus yliopistojen rahoitusmalliksi vuodesta 2017 alkaen](http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2015/yliopistot.html?lang=fi)
(<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2015/yliopistot.html?lang=fi>)

Ehdotus rahoitusmalliksi vuodesta 2017 lähtien

LAUSUNTOKIERROS

Lausuntojen määräaika on 20.1.2016.

Lausunnonantaja *

Organisaatio

Professoriliitto

Yhteyshenkilö
 Sähköpostiosoite

KOULUTUSOSION UUDISTAMINEN (Luku 5.1)

Työryhmä ehdottaa tarkennusta ylempien korkeakoulututkintojen käsittelyyn nykyisessä mallissa sisältyvän ns. tutkintoleikkurin osalta. Tutkintoleikkurilla tarkoitetaan sitä, että opetus- ja kulttuuriministeriön sekä korkeakoulujen välisissä neuvotteluissa sovitun tavoitteen ylimenevien tutkintojen perusteella ei myönnetä rahoitusta. Tutkintoleikkurit käsiteltäisiin jatkossa samalla ISCED-luokitteluun perustuvalla luokittelulla millä tavoitteet neuvotteluissa sovitaan. Ehdotetut alaryhmittely olisivat seuraavat:

- Kasvatusalat (01)
- Taiteet ja kulttuurialat sekä humanistiset alat (02)
- Yhteiskuntatieteet (03) ja palvelualat (10)
- Liiketalous, hallinto ja oikeustieteet (04)
- Luonnontieteet (05)
- Tietojenkäsittely ja tietoliikenneliikenne (06) sekä tekniikan alat (07)
- Maatalous- ja metsätieteelliset alat (08)
- Hammaslääketiede (0911)
- Lääketiede (0912)
- Terveys- ja hyvinvointialat (092)

Tohtoritutkinnon leikkurikäytännön ehdotetaan pysyvän aiemman mukaisena eli yliopistokohtaisena, alemmille korkeakoulututkinnoille ei esitetä leikkuria.

Pidättekö ehdotettua tutkintoleikkurin käsittelymekanismia tarkoituksenmukaisena?

Professoriliitto (myöhemmin liitto) toteaa, että ISCED-luokittelun käyttöönotto on perusteltua. Se luo johdonmukaisuutta ja vertailukelpoisuutta nykyiseen luokitteluun verrattuna. Nykyasetuksen mukaan yliopistojen ylempien korkeakoulututkintojen tutkintoleikkuria tarkastellaan koko sopimuskauden ajanjakson perusteella. Työryhmä esittää nyt tarkasteluajanjaksoksi yliopistossa kalenterivuonna suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen lukumäärää enintään sopimuskaudelle asetettuun koulutusalaryhmittäiseen tavoitteeseen saakka. Työryhmän raportista ei ilmene, aiheuttaako kalenterivuonna-sanon lisääminen asetustekstiin joitakin käytännön muutoksia tutkintoleikkuriin ja sitä kautta yliopistojen rahoitukseen. Tohtoritutkinnon leikkurikäytäntöön ei ehdoteta muutosta, eikä alemmalla korkeakoulututkinnoille esitetä leikkuria. Liitto on edellä mainitusta samaa mieltä.

Työryhmä ehdottaa vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden rahoitustekijän laskentaan tarkennuksia. Tarkennuksilla huomioitaisiin keväällä opintonsa aloittaneiden ensimmäisen lukukauden opinnot sekä lukuvuoden aikana valmistuneiden opinnot. Lisäksi laskentaan ehdotetaan lisättäväksi mekanisme, jolla huomioitaisiin edellisen lukuvuoden aikana 55 opintopistettä ylittävät suoritukset seuraavina vuosina sekä tarkennettaisiin opintopisteiden kirjauskäytäntöjä.

Pidättekö tarkistettua vähintään 55 op suorittaneiden rahoitustekijän laskentamekanismia tarkoituksenmukaisena?

Tässä yhteydessä liitto toteaa, että koulutuksen 41 % osuutta kokonaisperusrahoituksesta voidaan nykyiseen tapaan pitää pääasiassa perusteltuna. Mallissa korostuu nykyiseen tapaan liiaksi se rahoitusosuus, joka annetaan 55 opintopistettä opiskelleiden perusteella. Yliopistot ovat tehneet voitavansa opintojen sujuvoittamiseksi, mutta ne eivät voi kantaa koko vastuuta siitä, että opiskelijat todella valmistuisivat. Liitto korostaa myös opiskelijoiden vastuuta. Myös opintotulijärjestelmän tulisi motivoida siihen, että opiskelijat valmistuisivat kohtuajassa. Työryhmä esittää tarkennuksia 55 opintopisteen laskentatapaan. Työryhmä näkee paljon vaivaa esityksensä perustelemiseksi. Perusteluja ja tarkennuksia laskentatapaan voidaan edellä mainituihin varauksiin pitää tarkoituksenmukaisina.

Työryhmä ehdottaa ulkomaalaisten suorittamien ylempien korkeakoulututkintojen erillisen tekijän poistamista rahoitusmallista, jolloin ulkomaalaisten suorittamat tutkinnot ja muut suoritukset huomioitaisiin rahoitusmallissa samoin, kuin muidenkin opiskelijoiden suoritukset riippumatta koulutuksen rahoituslähteestä. Vapautuva rahoitusosuus siirrettäisiin valmistuneiden työllisten tekijään, jonka osuudeksi tulisi 2 %.

Pidättekö ehdotettua ulkomaalaisten suorittamien ylempien korkeakoulututkintojen poistamista rahoitustekijöistä ja ulkomaalaisten suorittamien tutkintojen käsittelyä samoin perustein kuin kotimaistenkin tarkoituksenmukaisena? Pidättekö työllisten rahoitustekijän vahvistamista tarkoituksenmukaisena?

Liitto kannattaa sitä, että ulkomaalaisten suorittamat tutkinnot ja muut suoritukset rinnastetaan myös rahanjakomallissa kotimaisten suorittamiin tutkintoihin ja suorituksiin, kuten työryhmä perustellusti esittää. Nykyisessä rahanjakomallissa valmistuneiden työllisten osuus on 1 %. Työryhmä esittää nyt työllistymisen osuuden kaksinkertaistamista. Liitto lähtee tietenkin siitä, että yliopistojen ja muun yhteiskunnan vuorovaikutusta tulee korostaa. Työllistymisen osuuden näinkin suuri korostaminen ei kuitenkaan tässä yhteydessä ole perusteltua. Työllistymiseen vaikuttavat monet seikat, joihin yliopistolla itsellään on varsin rajalliset keinot vaikuttaa. Tällaisia muuttuvia ja etukäteen vaikeasti ennustettavia tekijöitä ovat muun muassa alakohtaisuus, alueellisuus ja erilaiset suhdannetekijät. Liitto esittää, että ulkomaalaisten suorittamista tutkinnoista vapautuva osuus siirrettäisiin koulutusosioista tutkimusosioon.

Työryhmä esittää, että kansainvälisen opiskelijavaihdon rahoitustekijä laskettaisiin jatkossa yliopistojen kansainväliseen opiskelijavaihtoon saapuneiden ja opiskelijavaihtoon lähteneiden tutkinto-opiskelijoiden lukumäärän sijaan em. vaihdoissa sekä kansainvälisessä ulkomailla suoritettussa harjoittelussa suoritettujen opintopisteiden yhteismäärästä. Rahoitusosuuteen (2 %) ei esitetä muutoksia.

Pidättekö työryhmän ehdotusta opiskelijavaihdon rahoitustekijän laskennaksi tarkoituksenmukaisena?

Vaikka kyseessä on yliopistojen perusrahoitus, leimaa rahanjakomallia suurelta osin vahvasti suoritusperusteisuus. Rahaa jaetaan pääasiassa tehtyjen tulosten perusteella. Kansainvälinen opiskelijavaihdon lukumäärä on ollut tästä selkeä poikkeus. Työryhmä esittää tämän poikkeuksen kumoamista ja siirtymistä tässäkin suhteessa opintopisteiden eli suoritusten yhteismäärään. Liitto kannattaa työryhmän tätä ehdotusta. Tämä koskee myös prosenttiosuutta.

Muuta kommentoitavaa koulutusosion kokonaisuudesta tai rahoituskriteereistä

Nykyisessä laskentamallissa suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen osuus on 14 % ja alempien osuus 6 %. Työryhmä ei esitä tähän muutosta. Liitto on tähän tyytyväinen. Maisterintutkinnon tulee säilyä yliopistojen perustutkintona. On myös hyvä, että nimenomaan suoritettut tutkinnot vaikuttavat lähtökohtaisesti. Avoimen yliopisto-opetuksen, erillisten opintojen ja erikoitumiskoulutuksen painoarvo 2 % ei ole ainakaan liian pieni. Opiskelijapalautteen perusteella esitetään edelleen jaettavaksi 3 %-yksikköä. Liiton käsityksen mukaan tästä palautteen perusteella jaettavasta rahoituksesta tulisi siirtää vähintään puolet jaettavaksi yliopistojen akateemiselta henkilöstöltä, erityisesti ylimmältä akateemiselta henkilöstöltä, hankittavan palautteen perusteella. Yliopistojen akateeminen henkilöstö on nähtävä opiskelijoiden tapaan myös rahanjakomallissa yliopistojen perusvoimavaraksi.

TUTKIMUSOSION UUDISTAMINEN (Luku 5.2)

Työryhmä esittää muutoksia tutkimustoiminnan rahoitusosuuteen muutosta siten, että sen osuus olisi 33 % nykyisen 34 %:n sijaan. Muutos johtuu ulkomaalaisten suorittamien tohtorintutkintojen poistamisesta osiosta, vastaavalla osuudella ehdotetaan nostettavaksi alakohdaisen rahoitusosuuden osuutta rahoitusmallissa. Jatkossa ulkomaalaisten suorittamat tohtoritutkinnot tulisivat huomioiduiksi suoritetuissa tohtorintutkinnoissa samoin periaattein kuin kotimaistenkin suorittamat tohtoritutkinnot.

Pidättekö työryhmän ehdotusta tutkimusosion kokonaisuudesta sekä ulkomaalaisten suorittamien tohtoritutkintojen poistamisesta tarkoituksenmukaisena?

Työryhmän ehdotus merkitsee sitä, että tutkimuksen ominaispaino yliopistojen rahanjakomallissa pienenee ja vastaavasti koulutus- ja tiedepoliittisten tavoitteiden ominaispaino kasvaa. Vaikka kyse on melko pienestä eli yhden prosenttiyksikön muutoksesta, on tämä kuitenkin selkeästi negatiivinen signaali yliopistojen keskeiselle perustehtävälle eli tutkimukselle. Liitto ei hyväksy tätä. Edellä mainitun mukaisesti liitto olisi päinvastoin valmis kasvattamaan tutkimusosiota yliopistojen rahanjakomallissa.

Ulkomaalaisten suorittamien tohtorintutkintojen poistamisella erillisenä tekijänä rahanjakomallista ei sinänsä ole estettä.

Työryhmä esittää muutoksia julkaisujen laskentaan rahoitusmallissa. Rahoituksen laskennassa siirryttäisiin vertaisarvioitujen julkaisujen osalta vahvemmin julkaisujen laatua korostavien kertoimien käyttöön. Kertoimet olisivat seuraavat, vertaisarvioitujen tieteelliset julkaisut (julkaisuluokka A), tieteelliset kirjat (C1 monografiat), C2 tieteellisen teoksen toimittaminen:

- Julkaisufoorumin mukainen tasoluokka 0: 0,1
- Julkaisufoorumin mukainen tasoluokka 1: 1
- Julkaisufoorumin mukainen tasoluokka 2: 3
- Julkaisufoorumin mukainen tasoluokka 3: 4

Lisäksi työryhmä ehdottaa uusien tiedonkeruuseen lisättävien julkaisuluokkien huomioimista rahoitusmallissa. Uudet luokat ovat: C2 tieteellisen teoksen toimittaminen, D6 ammatillisen kokoomateoksen toimittaminen ja E3 yleistajuisen kokoomateoksen toimittaminen. Nämä huomioitaisiin rahoituksen laskennassa seuraavasti: Julkaisutyyppi C2 huomioidaan vertaisarvioitujen tieteellisten kokoomateosten tavoin, jonka kerroin muotoutuu julkaisukanavan julkaisufoorumitason mukaan. Julkaisutyyppit D6 ja E3 huomioidaan ei-vertaisarvioimattomien julkaisujen painotuksella 0,1.

Pidättekö työryhmän ehdotusta julkaisujen perusteella määräytyvän rahoituksen laskemiseksi tarkoituksenmukaisena?

Työryhmä tavoittelee muutosehdotuksellaan julkaisujen laadun korostamista rahanjakomallissa. Tavoite on hyvä ja kannatettava. Vaikka julkaisufoorumien toiminnassa ja luokittelussa voi esiintyä puutteita monen mielestä, on vaikeata keksiä kustannustehokkaasti muitakaan hyviä keinoja julkaisujen laadun toteamiseksi. Eri luokkien painoarvot vaikuttavat pääasiassa oikeaan osuneilta. Liitto katsoo, että tältä osin rahanjakomallia tulee edelleen kehittää.

Julkaisujen painoarvoksi esitetään nykyiseen tapaan 13 %. Mikäli liiton esityksen mukaan tutkimukseen siirrettäisiin koulutusosioista 1 %-yksikön lisäys, voisi se kohdistua juuri tähän kohtaan.

Muuta kommentoitavaa tutkimusosion kokonaisuudesta tai rahoituskriteereistä

Suoritetut tohtorintutkinnot kuuluvat selvästi tutkimusosioon (eivätkä koulutusosioon, kuten jotkut virheellisesti katsovat).

Tohtorintutkimusten painoarvo olisi nykyiseen tapaan 9 %. Tätä voidaan pitää perusteltuna yleisesti ottaen. Viime aikoina on käyty keskustelua tohtorien kasvavasta suhteellisesta työttömyydestä ja lukumäärästä. Monet näkevät, että rahanjakomalli kiihdyttää tohtorien työttömyyttä, koska se kohtelee kaikkia aloja ja kaikkia väitöksiä samalla tavalla työllistymismahdollisuuksia katsomatta. Näin voi ollakin. Toisaalta on otettava huomioon, että tohtoritasoisten henkilöiden työllistymistaso on kaikista koulutustasoista selvästi korkein. Voidaan siis sanoa ainakin yleisesti, että tohtorintutkiminto edesauttaa työllistymistä, joskin tässä on suuriakin alakohtaisia eroja. Näitä eroja on kuitenkin melkein mahdotonta ottaa huomioon yleisessä ja yhteisessä rahanjakomallissa. Liitto siis hyväksyy esitetyn painoarvon tohtorintutkinnoille.

MUUT KOULUTUS- JA TIEDEPOLITIIKAN TAVOITTEET (Luku 5.3)

Työryhmä esittää, että korkeakoulujen koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteet osion kokonaisuuden osuus muutetaan 26 %:iin nykyisen 25 %:n sijaan. Lisäys kohdistetaan alakohtaiseen osuuteen, joka olisi 9 % rahoitusmallin kokonaisuudesta nykyisen 8 %:n sijaan. Ehdotuksen taustalla oleva Taideyliopiston tasokorotus esitetään siirrettäväksi pois teknisenä siirtona strategiarahoituksesta osaksi alakohtaista rahoitusta, mikä vastaisi paremmin rahoituksen luonnetta jatkossa ja kasvattaisi strategiarahoituksen muihin tarkoituksiin käytettävissä olevaa rahoitusta noin 16 miljoonalla eurolla. Ehdotus ei vaikuttaisi muiden alojen tai yliopistojen jakaumaan alakohtaisesta rahoituksesta.

Työryhmä keskusteli myös strategiarahoituksen sisällöstä ja kiinnitti huomiota mm. profiloitumisen, työnjakojen, yhteistyön, toimintatapojen uudistamisen, strategiatyön, vaikuttavuuden, tutkimustulosten siirron ja kaupallistamisen tukemiseen strategisen rahoituksen keinoin.

Pidättekö työryhmän ehdotusta koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteiden kokonaisuuden ja osuuksien sekä sisällön osalta tarkoituksenmukaisena?

Strategiaperusteinen rahoitus on harkinnanvaraista, eikä siten läpinäkyvää. On harkittava, että ainakin osa siitä siirrettäisiin tutkimuksen puolelle. Alakohtaisuuden osalta liitolla ei ole tässä vaiheessa huomauttamista. Jatkossa alakohtaisuutta tulee edelleen kehittää alojen kustannuserot huomioiviin laskelmiin perustuen. Myös valtakunnallisten tehtävien osuus vaikuttaa hyvältä.

RAHOITUSMALLIN PIDEMMÄN TÄHTÄIMEN KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Työryhmä ehdottaa pidemmän tähtäimen kehittämissuunnitelma laadullisen työllistymisen sekä säätiörahoituksen seurannan kehittämistä.

Työllistymisseurannan osalta ehdotetaan, että yliopistot kehittävät Aarresaaren tiedonkeruun kattavuutta siten, että valmistuneilta kerättävät työllistymiseen liittyvät, kaikki yliopistot kattavat tiedot olisivat käytettävissä tätä seuraavalle vuodelle 2021 alkavalle sopimuskaudelle.

Säätiörahoituksen osalta ehdotetaan, että säätiörahoituksen seurannaa siten, että aidosti kilpailtu yliopistojen kirjanpidon kautta kulkeva rahoitus olisi mahdollista ottaa osaksi ulkoisen rahoituksen tekijöitä kaudesta 2021 alkaen.

Pidättekö työryhmän pitkän tähtäimen ehdotuksia tarkoituksenmukaisina?

Liitto ei tässä vaiheessa ota kantaa.

TYÖRYHMÄN EHDOTUKSIIN LIITTYVÄT ASETUSMUUTOKSET

Raportin liitteessä 1 on esitetty työryhmän tekemiin ehdotuksiin liittyvät asetusehdotukset. Ruotsinkieliset asetuluonnokset ovat saatavissa verkkoliitteenä raportin julkaisusivulla.

Onko teillä kommentoitavaa asetusehdotuksiin liittyen?

-

MUUTA LAUSUTTAVAA EHDOTUKSESTA RAHOITUSMALLIN TARKISTAMISEKSI

On hyvä, että yliopistojen rahanjakomalli tulee sopivin välein tarkastelun kohteeksi, jolloin kaikkien asiantuntevien tahojen mielipidettä on kysyttävä. Tämä koskee erityisesti yliopistojen ylintä opetus- ja tutkimushenkilöstöä. Liitto paheksuu, että opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole pyytänyt suoraan Professoriliitolta lausuntoa keskeisesti sen jäseniä koskevasta asiasta.

Rahanjakomalli perustuu pitkälti määrällisiin tavoitteisiin. Liitto katsoo, että rahanjakomallia tulisi kehittää laatu- ja määrän näkökulma huomioiden.

Lopuksi liitto toteaa, että yliopistojen rahanjakomalli tai sen muutokset eivät millään tavalla vaikuta koko yliopistolaitoksen käytettävissä oleviin voimavaroihin. Tässä tilanteessa olisi paikallaan, että fokus suunnattaisiinkin korostetusti yliopistojen kokonaisvoimavarojen lisäämiseen tai ainakin niiden säilyttämiseen.

Lähetä